

א (לעיל יב, ט) וְנִרְסַּת לָג: וְשִׁירָן: א) סוּטָה כ. ע"ש, (ד) [סוּטָה ח: א], וְהִרְסִים אוֹמֵר שׁוֹנֵדִי בִּרְחִי מִמֶּנּוּ לִבִּי קָא"ל קִנְקָנָתוֹם יֵי לִי וְלִכְּאֵל לִמְחָשׁ לִבּוֹדִי [ת"י], (ו) וְנִרְךְ לִחְלֹק בֵּין וְכַתֵּב לִינְתָן דַּבְּמִינָה בְּעֵינֵי שְׁלִיחוֹת אֲבָל בְּכַמִּינָה לֹא בְּעֵינֵי שְׁלִיחוֹת מִשּׁוֹם דַּמְסַתְמָא אִיזִירי קִרְא שְׂכָל אִדָּם יִכּוֹל לַגְרֵשׁ אֶת אֲשֶׁמוּ וְאִפִּי יִדְּיו קְטוּעוֹת [ת"י], (ז) גִּיטִין כד. סוּטָה כ: (ח) כָּ"ל דַּמְתַּמְתִּין דַּקְתָּ, (ט) כָּסִף טָסָף: הִיחָה כְּחוּבָה שֶׁם, (י) אֲלֵל לִשְׁבּוּ אֲלֵל מִנּוּ שְׁפִירָם הַקּוֹנְטֵרַם כָּ"ל סִי'א רִשָּׁי'ל וְצִי' מַה יֵּי בֵּין הִלְכָה לִנְרָאִין בֵּין דְּלִשְׁבּוּ אוֹמֵר כֵּן אִם אִמֵּר הִלְכָה מַה גִּרְאָה שְׂבָחוּ יִתֵּר [ת"י], (כ) וְכֵן כְּתִבוּ מִסֵּי גִיטִין יט. וְחִפְשִׁי דַּבְּגִרְסַתָּם הִיא כְּמוֹ אֲבָל לִפְנֵינוּ שֶׁם לֹא נִמְלָא,

»

תורה אור השלם

1. וְכַתֵּב אֶת הָאֵלֶּת הָאֵלֶּת הַבְּנוֹת בְּסִפֵּר וְקוּדָה אֶל מִי הַפְּרִיָּם: בַּמִּבְדֵּי הַ כֵּן

»

לעזי רש"י

אדרימנ"ט. צבע שחור.

»

מוסף רש"י

לְבַלֵּי. סוֹפֵר (סוּטָה ב.), שְׂמוֹ אֵתָה מַחֲסֵר אוֹת אַחַת. כְּנוֹן א' וְה' אֲלֵהִים אֵתָה (יְדוּחָה י'), או מוֹיִתֵּר אוֹת אַחַת. גִּרְאָשִׁית גִּרְאָל אֲלֵהִים (סוּטָה ב.). דְּבַר אַחַד יֵשׁ לִי. לְקַנֵּן מִפְרָשׁ מֵאִי תַשׁוּבָה הִיא ז' (שם). כְּתֵב שִׁיכּוֹל לְמַחּוֹת. וְי' יִשְׁמַעְאֵל סִבֵּר מוֹחֲקִין לֵה מִן הַתּוֹרָה וְלֹא בְּעֵי כְּמִינָה לְשִׁמָּה, וּפְרַשְׁתָּ סוּטָה לְתוֹדָה קֹא קִסֵּד (שם). מֵאִי קֹא"ל וְמֵאִי קֹא מוֹהֲדֵר לִיָּה. מֵאִי קֹאמֵר לִיָּה ר' יִשְׁמַעְאֵל דִּקָּא מוֹהֲדֵר לִיָּה דְּבַר אַחַד יֵי לִי שְׁטוּסָה רוּשָׁם וְאִזִּי נִמְחַק, מֵה עֵינֵי קִנְקָנָתוֹם אֲבָל חִסְרוֹ וְיִתּוֹר (שם). כְּתֵב לַגְרֵשׁ אֶת אֲשֶׁמוּ. כְּתֵב לֵה גַט (שם ב.).

רבי עקיבא היינו ס"ק. דקתנינא הכשר מבזי צ"ש אומרים כו' ולא מפליג בין קצר לרחב: דרב אחלי. מבזי פחות מארבעה טפחים חד מינייהו אית ליה דבארבעה ומארבעה ולמעלה פליגי אצל פחות מארבעה אין לריך כלום: ולא מסיימי.

אחלי והי מינייהו לית ליה לדרב אחלי והיינו דאמר לעיל [יב]. דרב אחלי גופיה תנאי היא: לא רבי ישמעאל אמר דבר זה. מוחזק אני זו שהוא חכם ומעולם לא אמר דבר זה: לא אמרה **רבי עקיבא**. להאי הלכה כאותו תלמיד אלא לחדד את התלמידים שישימו לבם לתורה ויאמרו לפסול מלצם לפיכך שיצחו בפניהם: נראין **איתמר**. נראה דברי אותו תלמיד: **קנקנתוס**. אדרימנ"ט: **אסרה** עלי. ולקמן מפרש: **מחסר** אום אחס. וה' אלהים אמת אם מחסר אל"ף הרי אמת מחריב. וידבר ה' אם תוסף: אמת אחת ותכתוב וידברו נמצאת מחריב: דבר אחד יש לי. לקמן מפרש מאי קמהדר ליה: **כספ** שיכול למחות. וקנקנתוס רישומו ניכר מאד: **מאי קאמר** ליה. רבי ישמעאל: **ומאי קא מהדר** ליה. רבי מאיר. אומר ליה על חסר ויתר ומהדר ליה קנקנתוס יש לי: **קשיא** שימוש אשימוש. דקאמר לעיל קמיה רבי ישמעאל שימש תחילה והכא תני איפכא: רבי עקיבא היה חריף טובא ולא מצי ר' מאיר למיקס אליביה: וגמר גמרא. משניות שקיבל מרבותיו: והדר אסא לקמיה דרבי **עקיבא**. שהיה חריף לפלפל ולדקדק צמה עלמד להשיב תשובות ומשניות זו על זו ולתקן: **חוץ מפרשם** סוטה. אפילו בספר תורה דקסבר אם צא למחוק לה מן התורה מוחק: **שנמקדש**. מגילה של כל סוטה וסוטה^(ט): אין **מגילתה כשירה** כו'. סוטה שנכתבה מגילתה ואמרה טמאה אני ופטורה אין מגילתה כשירה לסוטה אחרת אלא^(ח) כמיצה לשמה צעין וה"ה נמי דאין מוחקין לה מן התורה: ונמלך

שימוש אשימוש קשיא אסרה ואסרה בשלמא שימוש אשימוש לא קשיא **מעיקרא** אתא לקמיה דר"ע ומדלא מצי למיקם אליביה אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר"ע וסבר סברא אלא אסרה ואסרה קשיא תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר א לבל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו ב חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מאי בינייהו אמר רב ירמיה למחוק לה מן התורה איכא בינייהו והני תנאי כי הני תנאי דתניא ב אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת ר' אחי בר יאשיה אמר מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר רב פפא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ת"ק התם אלא כיון דאינתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה^(ז) אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא הכי נמי דמחקינן אמר רב נחמן בר יצחק דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם אלא דאיכתיב מיהת לשום סוטה בעולם אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא הכי נמי דלא מחקינן ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן " ד כתב [גט] לגרש את אשתו ונמלך

תניא צמי שאחזו (שם ד' עב). כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה ונתנו לה הרי הוא פסול עד שישמעו קולו שאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו והתם פסול משום דלא חשיב לשמה ולא משום דצעין שליחות בכתיבה דהא סוף פ"ב דגיטין (ד' כג): מכשירים כתיבת חש"ו בגדול עומד על גביו אע"ג דלאו בני שליחות נינהו וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתם פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שייך לפסול מדרבנן א"ר בסוטה אין הכהן שעליו לכתוב מקפיד אם יכתוב שום אדם לשמה שלא ברשותו ומסתמא ניחא ליה אצל גבי גט מסתמא לא ניחא ליה לצעל:

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

יג.

ע"ז זה וע"ז זה נחלקו. לא שייך למימר הכא טעמיה דצ"ש אלא לאשמעינן דכיון דאמר ת"ק לא נחלקו בדיון הוא שיש לו להשיב ולומר נחלקו: **ולא מסיימי**. לא שייך כאן תנא בתרא לטפויי קאמי כיון דליכא תנא דאפסקיה: **לחדד בו** את התלמידים. אין לפרש כמו צאשר דוכמי לידע אם ידעו להשיב על דבריו דמאחר שאמר שלא אמר ר' ישמעאל דבר זה מעולם היו יודעים שלא אמר^(ז) כי אם לשבחיו: **קנקנתום**. פירש הקונטרס אדרימנ"ט ורשב"ם

פירש דקנקנתום היא קרקע ירוקה שקורין אותה וידריו"ל וכן צערין ור"ת נמי פוסק כן צמקון ספר תורה דמותר לתת אדרימנ"ט לתוך הדיו לספר תורה לכולי עלמא דלאו היינו קנקנתום וא"ת דנמסכת נדה (ד' יט.) תנן שחור כחרת ומפרש ס' התם חרמא דאושכפי וצפ"צ דגיטין (ד' יט.). קאמר דקנקנתום הוא חרמא דאושכפי אם כן משמע שהוא שחור ואילו וידריו"ל ירוקה היא ודומה לזוכית ועל שם זוכית נקראת וידריו"ל ולפי' הקונטרס ניחא ור"י מפרש דאחר שטוחנים אותה יפה לתת לתוך הדיו אז היא משמרת: **אז** מיותר את אחת. כמו בראשית ברא בראו ורבינו מאיר קבל מרבותיו כמו הוה על הוה (יחזקאל ו) שהטיל יו"ד על האחרון:

חוץ מפרשת סוטה. ור' ישמעאל שהיה אוסר בכל התורה כולה שמה היה דורש גזרה שוה מסוטה אז כתיבה כתיבה או ג"ש אחרת אי נמי מדרבנן: **אצל תורה דסתמא בתיבא** ח"ג דמחקינן. משמע אע"ג דסוטה צעי כתיבה לשמה מוחקין לה מן התורה ותימה דלענין גט פסלינן פרק שני דגיטין (סס:) גבי ההוא דשקל ספר תורה ויהציה לדעתיה דאמר רב יוסף למאי ניחוש לה אי משום כריתות דאית בה צעין וכתב לה לשמה וליכא וי"ל דרב יוסף לית ליה סברא דרב פפא דהכא אי נמי סבר לה כמאן דאמר אין מוחקין לה מן התורה וא"ת והיכי מכשר הכא רב פפא בספר תורה אפילו למאן דצעי לשמה והא תנן בריש כל הגט (שם ד' כד.) שמע קול סופרים מקרין איש פלוני מגרש פלונית פסול לגרש זו ומוקי לה בגמ' בסופרים העשויין להתלמד וספר תורה נמי חשיב לה הכא כעשויין להתלמד ומשמע דלכולהו תנאי אית להו ממני' דהתם מדפריך ולית ליה לר' אחא בר יאשיה הא דתנן וכו' וי"ל דלהתלמד דהתם לא נכתב כלל להכשר הגט אצל ספר תורה כותב בסתמא לדעת כן שאם ייטריכו ימחקו ממנה פרשת סוטה ומיהו קשיא דלגבי גט אפילו צעין זה פסול ולא חשיב לשמה דהא אפילו כתבו הסופר לשמה בלא צווי הבעל פסול לגרש זו דהא

תניא צמי שאחזו (שם ד' עב). כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה ונתנו לה הרי הוא פסול עד שישמעו קולו שאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו והתם פסול משום דלא חשיב לשמה ולא משום דצעין שליחות בכתיבה דהא סוף פ"ב דגיטין (ד' כג): מכשירים כתיבת חש"ו בגדול עומד על גביו אע"ג דלאו בני שליחות נינהו וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתם פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שייך לפסול מדרבנן א"ר בסוטה אין הכהן שעליו לכתוב מקפיד אם יכתוב שום אדם לשמה שלא ברשותו ומסתמא ניחא ליה אצל גבי גט מסתמא לא ניחא ליה לצעל: עשייה

עב א ב מיי' פ"א מהל' תפילין הלכה ד ופי"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופי"ד שם הלכה ט סמג עשין נד נה טו"ע י"ד סי' רע"א שפיף ו:

עב ג מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופי"ד הלכה ד והלכה יא סמג שם:

עד ד מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ד סמג שם ועשין כ טו"ע אה"ע סי' קל"א שפיף ב:

»

רבינו הגנאל

א"ר עקיב: על זה ועל זה נחלקו. פי' בין על המבוי שיש [ב]ארכו מדי' אמות ולמעלה ובין על מבוי שהוא פחות מדי' אמות נחלקו בית שמאי ובית הלל, ואמרין תנא קמא סתם קאמר על כל מבוי, ור' עקיב' סתם אמר על כל מבוי מה בינייהו. ופרקינן דרב אחלי נאיכא בינייהון דאמר למטה עד ארבעה, כלומר אם הוא מבוי שרוחב פתחו מארבעה טפחים ולמטה אינו צריך לא לחי ולא קורה, ולא מסיימי. א"ר יהוש' בן לוי כל מקום שאורה מוצא משום ר' ישמעאל א' תלמיד אחד בפני ר' עקיב', אינו אלא ר' מאיר ששימש את ר' ישמעאל ואת ר' עקיב'. דתניא א"ר מאיר כשהייתי למד תורה אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו, וכשבאתי אצל ר' עקיב' אסרו עלי. איני והאמרי משימה דר"מ כשהייתי למד תורה אצל ר' עקיב' כר'. ואסיקנא לא קשיא מעיקרא אתא קמיה דר' עקיב' כיון דלא (אי)מצי למיקם אליביה, אתא לקמיה דר' ישמעאל גמר גמרא, והדר אתא לקמיה דר' עקיב' וסבר סברא. תניא ר' יהוד' אומר [ר'] מאיר היה אומר לכל מטילין קנקנתום, חוץ מפרשת סוטה שבמקדש, מפני שצריך למחוקה.